

DEBRECZENI ELLENŐR.

Politikai, közgazdasági s társadalmi lap. A DEBRECZENI SZABADELVÉPÁRT KÖZLÖNYE.

Megjelen hetenkint ötször. u. m. hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön és szombaton.

Előfizetési feltételek: helyben haszhoz hordva vagy vidékre postán küldve. Egész évre 10 frt. Félévre 5 frt. Negyedévre 2 frt 50 kr. Egy hónapra 1 frt.

Hirdetési díj: öt haszhoz postára 5 krajczár. Nagyobb terjedelmű s több ízben megjelenő hirdetéseknek leengedés történik.

Debreczen, 1876. jan. 10.

Ma kezdődött. A politika sportmannjai veres frakkos dícsőségnek ragyogó napja kiterjeszt első sugarát, hogy a közgazdasági bizottság... védelemnek sisakaczeljén törjön meg világa, azon védőknek ragyogó aczeljén, kik ha fényes sikarban is, de rozsdás handszárakat zörgettek-dörgettek már előre azon javaslat ellen, mely Tisza Kálmán agyában merészkedett megfogamzani.

Az előző napok vihart jelentettek. No, nem olyan rettenetes vihart, hogy a meleg kandalló enyhé tüzénél pipázgató politika, melynek a közvélemény hordja a fiúboszt, szemébe ne kacsagjon azon kiserült erőlködésnek, melylyel a kis erő s nagy méreg igyekszik felforgatni a ház fedelét. Pedig a vihar nem is olyan egyszerű. Nem egy oldalról szálgundolok, hanem három felől hordja a szél, a hatalmas szél, mely magával kavargó rakás szeméret.

Jön a conservativismus hideg szele. A szabadelvűség didereg tőle, kileli a hideg. Alattomosan, hirtelen lép meg a tikasztó áramlat, melyen a „P. N.” közgazdasági ellenzékeskedése lovagol, esküdvén, hogy a szabadelvűség nyergén. A harmadik a szocialismus forgó szele. Hirtelen jön nagy garral árohan érzéseiden, s ha nem tudád, hogy csupán bepiszkol egy kicsit, félnél tőle. Szerenese, hogy az ilyen piszok = becsület. És mind a három szél fútyól. Mit fútyól? Maga mellett fútyól.

Esküdjök menyre-földre, hogy ő a próféta, a közgazdaságunk, az önkormányzatunk igaz barátja. A mit a kormány tervez, az rozsz terv; a mit a kormány javasol, az rozsz javaslat. Sangvinicus elemekből gyurt „ehet” ellenzéknek kell annak lenni, ki a hazánkát jól akar. Ez a melódia, melyhez másforma a szöveg. A szélsőbalkán nincs semmilyen. O a régi nótát fútyól, legyen úgy, mint régen volt. És miért? Mert hát a kormány mást akar. Megbeszélhetetlen bűn volna az, azon Tisza Kálmán javaslata mellett szavazni, ha jó is, ki a szocialismus remények oly kegyetlen kaszássa volt. — A „P. N.” az már beszél. Tisza Kálmán javaslata nem kell, mert hát a megyei önkormányzat jelen formájában — a tökéletlenségek summája. És bizonyítottan azt, hogy a javítás már égre kiált. Kerekesszék alakult logikájának esalhatatlan erejével bizonyítja be azt is, hogy Tisza Kálmán javaslata felesleges. Oh! szent emlékeztet ha e javaslatot a Deák-párt valamelyik magát lejárt férfinak sikerült volna ki-sítni, minő dícséradt zengett volna annak a „P. N.” szabadelvűsített kormánypártisága!

Nunc venio ad fortissimum virum. Ez a harmadik. A conservativék lovagja, egy nehéz vasas. Hetvenhetedik ósének eszme-pánczéjában forgatja — röpiratát, melyben nem hiszen más, mint csupán ő maga, a vitéz — gróf Zichy, a Nándor. — „Az önkormányzat barátja.” Igaz ugyan, hogy a conservativismus eddig a centralistió barátja volt, igaz ugyan, hogy Nándor vitéz is kormányhivatalnokokból akarja csinálni a megyét, hanem azért ő az „önkormányzat barátja.” Mert hát az önkormányzat akkor is fennmarad. Szabad lesz a megyének minden: javasol, határoz, tesz, a mint parancsolja — a miniszteri ukáz.

Kinek higgyen már a világ?

A „Debreczeni Ellenőr” tárczája.

ELTÜNT. Elbeszélés. Irta: STRECKFUSS ADOLF. ELSŐ RÉSZ. (5-ik folytatás.) Margolz vonakodott egy pillanatra, s egyenest társát az utat megkérdezni; hanem el kellett magát határozni, ha csak azon veszélynek nem akarta kitenni magát, hogy nagy kerülőt tegyen. Enneköze megemlélt kissé halapját, s az embert, ki állva maradt, s bizonytalan tekintettel nézett rege megkérde: „A két ut közül melyik visz Weihenstephelen a fogházhoz?” Vigoró nevetés terült el a megszólított pimasz vörös képén, s Margolzok visszatartott bizalmassággal válaszolt: „Maga is ezen évüületbe szándékozik? Hisz akkor mint jó testvérek együtt mehetünk. En magam ugyan még nem voltam ott, de azt hiszem, hogy itt balra lesz a helyes ut. Hát maga mit tett vén hamis? Mennyi időt kapott?”

A megyékben ázsiai az állapot — (Semyei mondá). A tisztviselői képtelenség, dologtalanok, mert a cliqué dominál. Így aztán a határozatok parlagon hevernek, a szolgabírák pamlogon hevernek, a községi élet pang, az utak rozszak, az önkormányzati működésben nincs összhang, minden csak magától mogy... Mert hát ha összedugjuk is kezünket, eptore si muove!

Es azért a szélsőbalkán, a „P. N.” és gr. Zichy Nándor mesél.

A kormány nem mesél, a kormány tesz. A javaslat a ház asztalán s talán már ropogtatja is az ellenzéki triász rajta rozsdás fringiját. A képviselőházon áll, hogy visszaverje az avult érveket, hogy hiába meséljenek az önkormányzatnak Zichy-féle barátai, hogy legyen a megye — valóban megye. — Mi hiszünk, hogy a tárgyalások e szellemet fogják visszatükrözni, s az önkormányzatnak azon furcsa védői leestek orral maradnak a sorompók között.

A budai alkudozások befejeztettek. A kormány a közös vámtérület alapján bejegyezt az osztrák miniszteriummal a tegnapi értekezletről már jegyzőkönyv is vetettet fel, melybe a megállapodás foglaltatott. Az eredményre némely lapok azt mondják, hogy a két kormány teljesen megegyezett — valamben, a „Hon” azonban azt hiszi, hogy a két kormányelnöki fölterjesztés között (melyeket az osztrák és a magyar miniszterelnök ő Felsége elé juttattak) még mindig elvi differenciák vannak. Bármint legyen, annyit áll, hogy a vámtérkések részletei még nincsenek elintéztve, mert a tárgyalások Bécsben folytatottat fognak, a mint az országgyűlés vitái a magyar minisztereknek a Bécsbe utazást megengedik. Szél Kálmán pénzügyminiszter már e hó 11-ére Bécsbe várják.

Jellemző azon epizód, melyet a „Neues Wiener Tageblatt” közöl a budai alkudozásokról. — Az uralkodó, ki az értekezletről meneteli délk érdekelődés kísérleténél, talán nincs egészen megelégedve az egyes epizódokkal, és mint aki a partokon fél áll, kifejezést adott hangulatának. Auersperg bár ugyanis, mikor ő felségénél kihallgatást volt, a fennzóró kérdéseknek főleg politikai momentumát emelte ki és a monarchia egységére utalt. Ő Felsége meghallgatván ez előterjesztést, e rövid, de éles megjegyzést tette: „Mégis csak borzasztó, hogy Ausztriában minden pénzügyi kérdésnek politikai élt is adnak és több figyelmet fordítanak a politikai, — mint a voltaképp pénzügyi mozzanatokra.”

Rövid hírek. Tisza Kálmán közelebb megmondta a fővárosi telt. tanácsot az ott naprenden levő rendeltetésekért. Most a tanácsban nagy az ingerültség, s a közgyűlésen tiltakozni akarnak a belügyminiszter e világs jogja ellen. Bizony okosabb lesz a rendre fordítani több gondot, böcs atyák! mert a fővárosi bábeli gazdálkodás már idestova nagy is példa-beszéddé válik. — Az új perrendtartási javaslat felett, melyet Mihajlovics legfőbb ítélőszéki bíró dolgozott ki, az igazságügyi miniszter elnökelete alatt folytak a tárgyalások, melyekben Csemegi Károly államtitkár, Csernák Béla törv. székeli elnök, Ráth György semm. székeli bíró és Teleszky István orsz. képviselő vesznek részt. — A rente-kölcsön a jövő hóban fog nyilvános aláírásra bocsáttatni.

FŐVÁROSI HIREK.

Ő felsége a király, I. hó 3-án kelt legfelsőbb elhatározásával megengedte, hogy Dr. Toldy Ferenc családjának, azon 1876-ra előirányzott 4000 frtnyi tiszteletdíjából, mely Toldy Ferencnek illette volna, 2000 frt kiszolgáltatassék. Az írók és művészek hályjának bizottsága, tegnapielőtt kérte fel a belügyminiszter neje Tisza Kálmáné ő méltóságát a lady patronesséeg elfogadására, melyet a min. elnöknek el nem voltam ott, de azt hiszem, hogy itt balra lesz a helyes ut. Hát maga mit tett vén hamis? Mennyi időt kapott?

„Mit mond ön? kérde Margolz családokozva. „Na ne nyikorogjon már annyit. En előttem ne is titkoldozék, hisz én is beszállok ebbe a lyukba vagy három hónapra. Megkaptam a meghívást, s most jelenteni akarom magamat.” — Önkénytelen jelenté magát? — „Na igen! ha nem önkénytelen jövök elviselek s az még bolondabb. De hisz nem igen kell azt magának mondanom? Engem bolondná nem tesz, Kutschke Friczi sokkal okosabb. Nagyon jól ért maga a dologhoz s szinte önkénytelen meg bír.”

Margolz nem igen érezte ugyan megterjeszteltve magát új utításnak szeretett méltó felelőseivel által mind a mellett önkénytelenül nevetnie kellett rajta; s minután nem látszott előtte tanácsosnak e magános uton ezen embert barátságatlan felelet által haragra ingerelni, nyugodtan válaszolt: — „Téved ön. En Delmenhorst igazgató uránál csak látogatást akarok tenni, én nem kaptam megidézést.”

is fogadott. A „Kelet Népe” szerkesztésé, a tegnapi napról kezdve, ifj. Abrányi Kornél vette át Berecz Antal tanár, ma este tartotta meg utolsó népszerű előadást, a felfolyó-képekről címmel. Tegnapelőtt délelben 11 órakor Buda és Pest között a jeg megállott, s a vizállása agasztó, mert a jégburkol emelésére a viznek még vagy 10 lábnyira kell emelkedni, s akkor a víz az alsó rakpartot elfogja borítani. Keeskemény Aurél a philadelpiai kiállítás alkalmából Amerikában teendő hosszabb utra készül. Dr. Bita Dezso egyetemi tanár előzetést hirdet. A keresztény vallás isteni eredetét” című pályanyertes művére. Ara 2 frt.

VIDÉKI HIREK.

Bereczén a bíró neje egyszerre három figyelmet szült, de szülés után csakhamar mind a három meghalt. — Eperjesen egy komives egy törött lábú macska megarapott, s az a harapás következtében meghalt. — Szathmáron a püspök 200 frt adománnyal lépett a tizelő-egyesület pártoló tagjai sorába, a városi szegények között pedig 100 frtot osztott szét. — Az „Alföld” több lapok azon alaptalan híre ellenében, hogy a tulajdonos választási irányja is változik, ki nyilatkoztatta, hogy ezental is a szabadelvű párt teljesen független organuma marad. — Perjamos környékén, Mammuth csoportok találtak. — Szegeden egy sertés akkor támadt fel, midőn a toknóban forró vizet öntöttek reá. — Szemlaken az ev. lelkész kirabolák.

DEBRECZENI JOGÁSZBÁL.

1876. január 8. Tekintetes Szerkesztőség! Szerenese, hogy vasárnap lapot nem adnak, mert a szombaton tartott jogászbalról hozandott emlékirat-jármak kissé különös színezete lett volna az almatlanság, s a friss emlékek nyomozató hatása alatt. A bál folyama alatt azt jegyezte meg valaki, hogy a bál éjszakáján elmondott szavaknak, édes érzeményeknek, virágos vislőknek hitelt adni — nem lehet. Jól megjegyeztem e szavakat, s bár túlzottnak találtam, mégis óvakodtam rögtön írni. Vártam egy napot. De kitőlön? nincsen fureszabb, mint a bálj után következő nap, melyet az elnált éjszaka herosi szintén éjszakává változtatnak át. A beszéltet szoba gázlángoktól világitatták meg; előttük állnak az egyes alakok; átkaroljuk karcsu derekukat; a zene szól, mi tova lejtünk; s arra ebredünk fel, hogy fejünk le az ágy oldalába vágunk.

De még ez nem elég! A padozat ing alattunk, fejünk kóvályog, kezünkben egy kis darab kemény papírost tartunk, melyet ugyan egyikünknek sem ő adott, talán még kezével érintett meg, hanem a neve van rajta, melyet mi kesztvys ujjainkkal meglehetősen ügyetlenül karmoloztunk reá. Lehetnek egyének, akik a kapott emlékeket is kezükben tartják; azzal alusznak el, s azzal ebrednek föl. Csakugy ez kérem, nagyon rozsz teoria, mert így az emlékek is szintén azon sorsra jutnak, a mire az előbb említett tánczrend jutott; s a virágok burrottá morzsolottak össze, s a megtépt ruha foszlánydarabja nem alkalmas még pipatülnék sem. Ezért legalkalmasabb az ily gyönge emlékeket a hazamenetel után azonnal a bibliába tenni, mert ott úgy sem igen fogják háborgatni; s másnap aztán tárczánkba tehetjük.

En szerintem a szerelmenek három o stádiuma van, a mely fokozatosan következik egymás után. Első az, midőn meglegésznük azzal, hogy ha csak látjuk színvonalát báványját. Midőn már ezt általított, következik a második stádium; itt már nem elégszünk meg pusztán a látással, hanem beszélni is akarunk az illetővel; s e tekintetben a bálók fontos közevítő szerepet játszanak. A harmadik pedig a csók stádiuma. És mindezeknek hányszor, de hányszor lehet kezdete a bál?

Kilenc óraok az egyszerűen díszesített, de elegáns bálierten népesedni kezdett; s nem sokára a teljes számú közönség (nekem legalább teljes számúul) egész örömmel átadhatta magát a vigalomnak.

Számosan voltak jelen egy városunk, mint a vidék szépei közül, s elmondhatjuk, hogy a bál minden tekintetben megfelelt a várakozásnak, a mely pedig az éveken keresztül szerzett tapasztalás folytán nem kicsiny volt. A közönség igen elegáns volt, s jól mulatott reggeli 7 óraig.

„Tehát nem! Nohát nem! viszonzá az ember nyugodtan és kedélyesen. Örüljön neki, mert nem nagyon kellemes biz a, hanem megtörténhetik a legjobb emberekn is kis hasznatlanság végett. Hanem mondja csak, mert nem jól érttem, csakugyan Delmenhorstnak hívják amott az igazgatót? Annak hívják?” — „Mit nem ér meg az ember! Egy ilyen jó barát, ez derék, most már nem sajnálom a három hónapot. De nézze csak, itt van már előttünk a régi vastag vörös öböl! Igynük még egy tisztességet. Egy csepp se maradjon az ívegbe, hisz ezt is elvesztik tőlem ha be megyek.”

A hatalmasan épült fogház, midőn az ut egyet kanyarodott, a két vándor előtt volt, de még egy kis időbe került, míg Margolz a bejárathoz érkezett. A fogház tágas előudvarait magas, erős fal kerítette be, és az ut lehető mezzre vezetett ezen fal mellett azon egyetlen helyig, hol a nagy épület közepével átellenben egy nehéz vasajtóval elzárt bejárás látszott. Miután Margolz egy érczombot, mely a falba volt alkalmazva, meghúzott, az ajtó egyik szárnya megnyílt, Margolz s mögötte utitarsa Kutschke Friczi beléptek a bolthajásos kapualja, utánuk pedig egy katona rögtön bezárta az ajtót.

Egy jelen volt. — „Tehát nem! nohát nem! — Akkor magam iszom ki, az sem baj.” Hogy komolyan mondá, be is bizonyította, mert az üveget nem vette el addig szájától, míg az utolsó cseppet is torkába nem öntötte. Arca még verebesebb, járása még ingadozóbb, hangja még rekedtebb volt, midőn az üveget zsebébe téve s tovább haladva folytatá: Erről gondoskodtam, most már jöhet a námor! Három hónap, s hozzá ily régi barátom! Ettől nem halunk meg. Sietett Margolz után, a ki előre haladt.

FŐVÁROSI LEVEL.

(Utazás a föld körül 80 nap alatt.) A földkörüli utazást Rákosi épen két hét óta adja, s adni fogja mindaddig míg csak növeje akad. És a fővárosi közönség csak úgy tolu esztentik az előadásokra, adózáván 2500 frt tiszta haszonnal minden este. Szóval Rákosi quinternt csinált, hogy e darabot elhúszta Svoboda Albin ur elől, aki a gyapju utcazi német színház direktora. Mert ennek a dolognak is meg van a maga története mit csak a magam formájú beavatottak tudnak.

Az eset úgy esett, hogy Svoboda Albin nagy bölcsen elhatározta magában e látványosság színterét áltál írességtől kongo színházába visszacsisítani azt a publikumot, mely onnét réges régen elpártolt. — Az eszme jó is volt, de a kivétel esztorítókot mondott.

Mert a mint Rákosi értve nekét vete, azonnal érintkezésbe tette magát a diszletek tulajdonosával, ki az időben Bécs közönségét hódította. Ez természetesen azt felelte vissza, hogy neki már Svobodánál félig meddig megkötött szerződése van s így nem igen jöhet. De Rákosi nem az az ember, aki könnyen kilökötne magát a nyeregéből s többet ígért mint Svoboda.

Svoboda sem volt rest, ő most már még többet ígért, s így elkezdődött a licitáció, a minek azonban csakhamar vége szakadt, mert Rákosi jobban győzte kivescset. Így hát Svoboda kárára ő lett volna a győztes, de Svoboda sem tett le minden reményéről. „Neked meg van a gépzetted gondolat magában, eredi és művészi a közönségnek úgy a hogy tudod, mert darabod nincs hozzá, annak az előadását jogát én vettem meg, és nem eresztet ki körömeim közül.”

Es az ügyet csakugyan veszély fenyegette. Rákosi nem kaphatta meg a darabot és közel volt hozzá, hogy az előadás törvével felhagyjon, ha ügyessége ki nem menti a bajból. A szindarabot tudvalevőleg J. Verne regénye után írta. Ezt nem tiltja semmiféle törvény.

Rákosi sem volt rest, hanem illő tiszteletdíj mellett az egészet újra megváltatta Csepregy Ferenczel a nemzeti színház titkárával, persze szintén a Jules Verne regénye után és olyan formán, hogy az a Svoboda ur által birt ereideihez meglehetősen hasonlított, de hát meg sem volt ugyanaz, s mivel mindkettő egy harmadik eredeti utazása, a legújabb szöveg megírásért Csepregy meg a plagium vádjával sem illéhető.

Az azonban mégis megismerem. Kezdem lejelőlről, a függönyön, mely nem a rendes színházi függöny, hanem külön e darab számára készült. Középen ott leng mindenke nagyságban lefestve a keleti s nyugati földgömb a hat világrészrel. A földgömbök felett óriási betűkkel kivan írva a darab cizme, míg alatta hullámzó tenger terül el, melynek egyik partján

mindkettőre. Mit akar ön? kérdé nem épen udvariatlanul, de mégis nagyon hidegen előbb Margolzól. — En Delmenhorst igazgató urral óhajtának beszélni. Itt van névjegyem.” A hivatalnok egy pillantást vetett a névjegyre, s akkor üdvözölőleg emelé kezét szolgáló fölvághoz. „Hivatalos ügyben jelentsem önt be segédfőbíró?” — „Nem, igazgató urnál magán látogatást akarok tenni.” — „Helyesen. Rögton élveztem önt az igazgató ur magán lakásán, csak előbb ezt az embert kérdem meg. Mit akar itt? folytatá meglehetősen durván Kutschke Friczi felé fordulva. Kutschke Friczi, kit líbái már nem igen akartak burcolni, várakozásában a falnak támaszkodott, most felegyenesedett, s ingadozva lépett a hivatalnok elébe. „No, hát mit akarjak? Ót tallér nem ad ha akarám is; szállást akarok ebben a régi házban. Itt van a rendeletem.” (Folyt. köv.)

